

הילכתא

לדעת לחיות כהלכה

דבר העורך

ט"ו בשבט ראש השנה לאילנות

בורא פרי העץ: ט"ו בשבט הוא ראש השנה לאילנות, וכתב **המגן אברהם** (סימן קלא ס"ק טז), הובא **במש"ב** (ס"ק לא), מנהג האשכנזים להרות בט"ו בשבט באכילת פירות, והתבאר באריכות בגיליון עומק הפשוט (מספר 199).

לגבי ברכת שהכל מבואר באבודרהם (ברכת שהכל) בשם **רבי אשר מלניל**, שבכל הברכות אומרים 'בורא', ואילו בשהכל אומרים 'נהיה', כיון ששהכל קבע על דבר שאין גידולו מן הארץ כמו בעלי חיים וכדומה, אין לומר בהם 'בורא' שעיקר בריאתם לא לכך היתה, שהרי לאדם הראשון לא הותר בשר באכילה.

וגדר ההבדל בין ברכת 'שהכל נהיה בדברו' לשאר הברכות הפרטיות של ברכות הנהנין, ביאר **ה"ר נתן יהודה לייב מינצברג זצ"ל** (בן מלך בראשית מאמרים מאמר ט), שהצד השווה בכל המאכלים שהם מזינים את האדם, אולם יש מאכלים שנבראו במיוחד בצורת פרי אכילה, כגון פירות וירקות שנבראו לאכילה, ועליהם מברכים 'בורא פרי העץ' או 'בורא פרי האדמה'.

אבל יש מאכלים שצורת הבריאה היא למטרה כללית בבריאה, כגון בהמות ועופות וביצים שנבראו לצרכים נוספים ולא רק לצורך אכילה, עליהם מברכים 'שהכל נהיה בדברו' שכל מה שיש בעולם נברא בדברו של הקב"ה, והבריות נהנות מהבריאה.

ולכן ברכת 'שהכל' פוטרת בדיעבד את כל המאכלים, כי היא מדברת על המציאות הכללית של הבריאה שאדם נהנה ממנה בכל מיני אופנים, וגם מזינה את האדם, וענין זה שייך בכל המאכלים. ואילו העץ והאדמה אינם פוטרם מאכל שברכתו שהכל, לפי שאין בו את מעלת פרי העץ ופרי האדמה.

ברכת 'האדמה' היא על הבסיס, על כך שגדל באדמה מאכל שמויחד לאכילה לבני אדם, להשביע נפש שוקקה. ואילו ברכת 'העץ' מכילה שבו על המעלה המיוחדת בפרי העץ יותר מפרי האדמה, שנוסף בהם טובה לאדם בעשרה מעלות מיוחדות.

קעת מובן, שאם נטחן הפרי ואיבד את צורתו, יורד מדרגת 'פרי העץ' ונהפך ל'שהכל', כי נשאר מאכל שמזין את האדם, בלי מעלת וצורת הפרי. אבל אם דרכו בכך, וניכר צורתו מעט, עדיין חשיבות הפרי ניכרת וקרובה עליו, ונשאר ברכתו 'העץ'.

בברכת התורה
עקיבא יוסף לוי

נושא הגיליון

'ברכת מרק ירקות טחון'

ירקות מרוסקים בבלנדר

ברכת המרקים: תקציר הגיליונות בנושא 'ברכת המרקים', 423 'ברכת מרק ירקות', 424 'ברכת מרק עוף'. גיליון הנוכחי 425 'ברכת מרק טחון'. גיליון הבא 426 'ברכת מרק עם מזונות'.

השאלה: מה מברכים על מרק ירקות טחון, ומדוע? ביאור הדינים באופנים הבאים; ניכר צורת הירקות מעט, לא ניכר כלל, והאם יש הבדל בין ירקות שדרכם בריסוק, לירקות שאין דרכם בריסוק, ומה הדין במרק אפונה שנימוח מאיליו, מרק ירקות שריסק את הירקות בבלנדר,

ברוב יועץ

הודעה חשובה ומשמחת

לאור הודיעה העצומה מקרב ציבור ההורים

הגנו להודיע כי בעזרת יתקיים שיעור נפלא

ביסודות החינוך במשנתו של הרב שלמה הופמן זצ"ל

בעניין

הינוח
מתוך רצון

כלים ויסודות לפעל נתיבות לליבות
הבנים והתלמידים

ע"י איש החינוך

הרב מאיר שמחה שטיין שליט"א

מחבר סדרת הספרים הנודעת 'שיחות עם הרב שלמה המגן'

אשר יצא מים על ידי הבה להשתק את שמשתחו ומשטחו הבריה

במים מים לזכרם כך כל אדם לאדם - והמשמעות, הודו להשגה | והמשמעות הנצמחה של הקשר הרבני על המצוות התלויות | אנון בין רוב התלמידים וכן ההורים והילדים - כלים ליצירתו | והנעלה והמלוה את התלמיד בדרגות שונות; ובביכולותו הישעור יתקיים א"ה ביום חמישי מרשת שלח בין השעות 2:00 - 3:00 בצדדים בבית הדין פיסקס קרלין רחוב חסידי קרלין | שבתת בית ישראל ירושלים

שמוע ותניי בנסכים

בברכת התורה

ב.ב. חרש | ענין ללכל חבורת על הישעור מדי יום חמישי בשעות הקרב - והרשמה בקו הישעורים 02-5377085 | טלחוח מס 9

מנון שיעורים במלנים בבלתה המצוינת לזכר לים של תנכי רחוק
אז און קטן או חרות. קולות התשיעים הנהנה מהם מיעותים קבוצת התשתיות שלכם
053-312-6004 | רישו בשעור וישו וילק במוצאת השיעורים | רוב ימים בשבילי

עון חלוצי לשיעור הללו השיעורים ממומנים בין היתר עליונותם וכן מיומנותם ושלחו מס 02-5377085 | חלוצי
לרשימתם שלחו מס 02-5377085 | חלוצי לשיעורים
באתר באתר חלוצי השיעורים | חלוצי מס 02-5377085 | חלוצי לשיעורים חלוצי חלוצי

עני יודיע
הילכתא
לדעת לחיות כהלכה

של מי שלקות, וגם אם נניח שאין ריסוק הירקות אחרי הבישול משפיע על ברכת המים, אבל כאשר הירקות מתרסקים לבד בבישול גרע טפי שמעולם לא הנפכו למי שלקות וברכת המרק שהכל, ועוד סיבה שיהיה ברכתו שהכל, כי הוא יותר דומה לשתייתא (מים עם קמח, כמבואר בהמשך) כי מעיקרא מבושל באופן שיהיה בו רק שתיה ולא אכילה. או דלמא, נחשב כמו ירק שהתרסק אחר הבישול, וברכתו 'האדמה'.

2. ברכת פירות מרוסקים

טרימא: מבואר בגמ' (ברכות דף לח.) תמרים שריסקם ועשה אותם טרימא, מברך עליהם 'בורא פרי העץ', כי המאכל נשאר כפי שהיה בתחילה. ולדעת רש"י (ד"ה טרימא מהו) טרימא פירושו כל דבר הכתוש קצת ואינו מרוסק. משמע שאם ריסק את הפרי לגמרי, ברכתו 'שהכל'. וכן דעת התרומות הדשן (סימן כט) הביאו הבית יוסף (סימן רב).

מאיך לדעת הרמב"ם (הלכות ברכות פרק ח הלכה ד) הביאו הבית יוסף (סימן רב), וכדעתו נוקט השו"ע (סימן רב סעיף ז) להלכה, אפילו מרוסק לגמרי ברכתו 'העץ'. וכתב הרמ"א ויש אומרים 'שהכל', ולכתחילה עדיף לברך 'שהכל', ובדיעבד גם ב'העץ' יאצ, כי כן נראה עיקר.

ומסקנת המשנ"ב (ס"ק מב-מד) אם הפירות קצת ניכרים וממשן קיים כמו בתמרים, נשאר ברכתם הרגילה. ואם התמעט עד שאיבדו את הצורה לגמרי, ולא ניכר מה היו כמו בפאווידיל"א (ריבה), לכתחילה מברך 'שהכל' שבדיעבד פוטר את הכל. ואם רוב דרך אכילת הפירות הוא על ידי ריסוק, גם לכתחילה מברך את ברכתו הראויה 'העץ' או 'האדמה'.

טעם נוסף כותב החיי אדם (כלל נא אות יב) הביאו המשנ"ב (סימן רח ס"ק מ, שער הציון ס"ק מד) שבדיעבד יוצא בברכת 'העץ' כיון שהגיע מפרי העץ, לא שיקר בברכתו. ויסודו בדברי המגן אברהם (סימן רו ס"ק א) שמאכל שאינו מעיקר הפרי, בדיעבד יוצא בברכת 'העץ' כיון שבא מהפרי. והסתפק בשער הציון, האם מועיל גם למאכל שאין דרך כלל לעשות ממנו תבשיל.

וכתב הבן איש חי (שנה ראשונה פרשת פנחס אות ג-יב), שברכת פרי מרוסק שהכל, ואם נשארו חתיכות מן התמרים וניכר שהם תמרים, יברך עליהם העץ ויפטור את השאר. ואם נתמעכו קצת בידיים וניכר שהם תמרים ברכתו העץ.

3. ההבדל מ'מי שלקות'

פלא גדול נמצא לפנינו, מדוע פרי מרוסק נחית דרגא ומברך עליו שהכל, ואילו מי שלקות מברך האדמה?

לדעת המאירי (ברכות דף לט.) לגבי מי שלקות שמברכים עליהם 'האדמה', אין הכוונה למים שהירקות התבשלו בהם, שהרי ירק מרוסק מאבד את ברכתו, וכל

או נשאר חתיכת ירק שלם במרק. והאם יש הבדל אם ריסק את הירקות לפני הבישול או אחרי.

1. צדדי החקירה

ירקות מרוסקים: יש לדון מה מברכים על ירקות מרוסקים, האם ברכתו שהכל כי לא ניכר צורת הירק, או ברכתו האדמה כיון שדרכו בכך.

מרוסק בבלנדר לפני הבישול: אם נניח שברכת ירק מרוסק שהכל, אין ספק שאם ריסק את הירקות קודם הבישול, ואח"כ בישלם עם מים, ברכת המרק 'שהכל', שהרי ירקות טחונים ברכתם 'שהכל', וגם המים הם 'שהכל', שזה כלל גדול בדין מי שלקות, שהמים נהפכים להיות כמו הירק, ואם הירק עצמו 'שהכל', ודאי שהמרק 'שהכל'.

מרוסק בבלנדר אחרי הבישול: השאלה מתחילה במרק ירקות שבישל ירקות במים וכבר קיבלו המים דין של מי שלקות שברכתם האדמה, ואח"כ טוחן את הירקות, באופן שהירקות נהפכים ל'שהכל', האם גם המים נהפכים ל'שהכל', או לא.

מצד אחד, לא יתכן שהמים עדיפים מהירק, וברכת המים 'האדמה' הוא רק בגלל הירקות מדין 'מי שלקות' שהמים מקבלים את דין הירק, ובירק מרוסק שמאבד את ברכתו הראויה ונהפך ל'שהכל' גם המים נגזרים עמו. ועוד, שהמים לא דומים למי שלקות, כי הבישול אינו לצורך הירקות שברכתם האדמה, כי מתכנן מראש לרסק את הירקות וברכתם תיהפך ל'שהכל' ממילא מעיקרא לא חל דין מי שלקות על המים.

מצד שני, אין קשר בין הירק למים, והירק נהפך ל'שהכל' כי התרסק וירד מדרגתו, אבל המים נשארים 'האדמה' כי לא ירדו מדרגתם [רק בירק שבעיקרון הוא שלם כאשר מרוסקים אותו נהפך ל'שהכל', אבל המים נשארים בדינם שברכתם 'האדמה' אפילו שלא ניכר הפרי, ולא נחית דרגא].

ולגבי מרק טחון שנשאר חתיכה שלא התרסקה, יש להסתפק האם מחמת אותה חתיכה נחשב שלא התרסק לגמרי וניכר הפרי ונשאר כולו 'האדמה', או לא.

ביטול בתערובת: אם נניח שהירקות 'שהכל' והמים 'האדמה', יש לחקור מה הדין בתערובת איך מברכים עליהם ביחד, האם תלוי מה הרוב, שאם הרוב ירקות ברכתו 'שהכל', ואם הרוב מים ברכתו 'האדמה', או דלמא אין הבדל מי הרוב, כי בכל אופן מי המרק בטלים לירק המרוסק, ויברך על הכל 'שהכל', כעין מה שכתב המשנ"ב לגבי מרק שברכתו 'שהכל', שאם אוכלו עם ירק שברכתו 'האדמה', המרק נטפל לירק.

מתרסק לבד בבישול: באופן שהירקות מתרסקים מעצמם בשעת הבישול, כמו במרק אפונה, ומרק עדשים, האם בוודאי 'שהכל', כי מעולם לא היה על המרק דין

סוכן אכילא יב"ב - קובץ אור

עדכון ואזהרה: ועד הפיקוח ההלכתי שעי' בד"ץ העדה החרדית ירושלים מפרסם: בעקבות שינויים שנעשו על ידי חברת מור גמל ופנסיה בע"מ הוסרה ההשגחה מהמסלולים הבאים (שהיו בעבר תחת השם אינטרגמל); 'מסלול חוסכים המעדיפים סיכון מועט' מספר 9421, 'מסלול חוסכים המעדיפים סיכון בינוני' מספר 9414, 'מסלול חוסכים המעדיפים סיכון גבוה' מספר 9420.

השינויים מתבצעים באופן אוטומטי, לכן על כל אחד לדאוג ולבחור מסלול השקעה שעומד תחת פיקוח, יש אפשרות לעבור למסלול הלכה בחברת מור שמספרו 9113 או כל מסלול הלכה בחברה אחרת המפוקח בכשרות מהודרת.

ניתן לקבל מידע אודות המסלולים הכשרים וכן טפסים לניוד, בטלפון ועד הפיקוח 02-6700260 בין השעות 20:00-13:00 או במייל <b6700260@gmail.com>

מידע חשוב: לפי החוק היבש, כאשר ילד חדש נולד, וההורים לא בחרו מיוזמתם מסלול השקעה, המערכת תשבץ את הילד באופן אוטומטי במסלול בו נמצאים הילדים הקודמים. בפועל, יש הרבה תקלות בנהולת האמור, ואי אפשר לסמוך על כך, וצריך לוודא על כל ילד בנפרד שהוא נמצא במסלול כשר.

בבדיקה מהירה יכול כל הורה לבדוק היכן הכסף של ילדיו מושקע, מחייגים לביטוח לאומי *6050, מוקשים קוד וסיסמא ומבררים.

אגב, מומלץ לבדוק את כל קרנות הפנסיה וקופות הגמל שיש בתלושי השכר האם הכספים מושקעים במסלולים כשרים, ניתן לבדוק גם באמצעות מערכת 'חוסכים כשר' בטלפון מספר 073-7500-613 או בגרררים פלוס קופת 'חוסכים כשר'.

גם על מי בישולו מברך 'שהכל', דמי בישולם לא עדיף מהם עצמם, וקרוב הדבר למה שכתב **המגן אברהם** (סימן) רה ס"ק 1).

חשוב לשים לב, שהתהילה לדוד דיבר באופן שנימוח מאיליו על ידי הבישול, שמעולם לא חל על המרק ברכת האדמה, אולם יתכן שסברתו קיימת גם בריסוק ידני אחרי הבישול, שהריסוק מוריד את ברכת המרק בכל מקום שהוא.

נפק"מ במחלוקת זו, מבואר בספר **פני השולחן** (סימן רה אות ב) לגבי מרק מרוסק, שלפי התהילה לדוד אם הירק לא קיים ברכתו 'שהכל', וגם תלוי אם הדרך לאוכלו מבושל. ונחלקו הפוסקים האם צריך שיהיה רובו נאכל מבושל, או מספיק שהדרך לבשלו, כמבואר בגיליון עומק הפשט מספר 423. ולפי הפרי מגדים והנשמת אדם, כיון שעירבו במאכל תבלין ודבש, אולי רק כשמוסיפים הרבה תבלין ותוספות, יש שינוי ממשי של טעם הירק, ולא במעט תבלין, שרק משביח את טעם הירק עצמו.

תלוי בטעם: לדעת **שו"ת דברי יוסף** (אירגס סימן יד) החילוק הוא שבמי שלקות יש טעם של הירק ממש וטעם כעיקר, אבל בפירות מרוסקים יש תרתי לגריעותא שגם הטעם משתנה, וכיון שלא ניכר תואר הפרי, אי אפשר לברך עליו את ברכת הפרי. וכן נקטו בנוסח דומה **המשבצות זהב** (סימן רב ס"ק ד) ו**הנשמת אדם** (כלל נא סעיף ח) שבפירות מרוסקים השתנה טעם הפרי על ידי תוספת תבלין ודבש ולכן ברכתו שהכל, אבל במי שלקות יש בו את הטעם המקורי של הפרי ולכן ברכתו האדמה.

תלוי מה הדרך: חילוק נוסף מבאר הנשמת אדם, שאם הדרך לרסק אותו לגמרי, מברכים גם על המים את ברכת הפרי, אך אם הדרך לא לרסק אותו, מברכים גם על המים 'שהכל', ואינו דומה לבישול פירות וירקות שמברך עליהם 'העץ', כי כך דרך אכילתו.

פרי בתוכו: חידוש גדול כותב **התהילה לדוד** (סימן רב ס"ק ז), שמי בישול של ירק, כיון שהפרי בכל מקום שהוא לא השתנה, גם המרק מקבל את ברכת הפרי, למרות שאין הפרי מונח בתוכו כיון שאוכל את הטעם של פרי שלא נשתנה. אבל אם גוף הפרי נשתנה ונימוח על ידי בישול,

4. שתית מרק טחון

משקה 'שהכל': ירקות מבושלים הם מאכל, וכאשר טחון את הירקות יש להשתפק האם נחשב משקה שברכתו 'שהכל', או נשאר בהגדרה של מאכל שברכתו 'האדמה'.

מבואר **בשו"ע** (סימן רח סעיף ו) ובהרחבה **במג"א** וב**משנ"ב** (ס"ק כג), ששתיתא = קמח מעורב בהרבה

ולגבי מרק אפונה סמיך, הורה הגר"ש אלישיב זצ"ל (וישמע משה חלק א עמוד פ) שברכתו 'האדמה'.

עיקר וטפול: לדעת הגר"ר ישראל יעקב פישר (וזאת הברכה לוח ברכות הערה צו), והגר"ר נתן קופשיץ שליט"א (בהוראה להגר"ר מרדכי פטרפרינד שליט"א), והגר"ר מאיר סירוטה שליט"א (בהוראה לרבני הילכתא), והגר"א שלזינגר שליט"א (אסיפת יצחק ה טבת תשס"ח), והגר"ר יצחק ברקוביץ שליט"א (דור המלקטים), והגר"ר שמחה רבינוביץ שליט"א (פסקי תשובות סימן רה אות ו), והגר"ר עמרם פריד שליט"א (בהוראה להגר"ר אביטבול שליט"א), הירקות המרוסקים לחוד ברכתם 'שהכל', והמרק לחוד ברכתו 'האדמה', ואם ערבם ביחד במברך על הכל 'שהכל', כי יש רוב ירקות, והמים טפלים ובטלים לירק, כי הרסק הוא העיקר בתערובת, ומברך על הכל 'שהכל' מדיו עיקר וטפל, כמו שכתוב במשנ"ב שמרק בטל לירק שלם, הוא הדין שהמרק בטל לירק מרוסק.

והוסיף הגר"י פישר (עדות נכדו שליט"א לרבני הילכתא), אם המאכל סמיך מאוד, נשאר ברכתו הראשונה, שהוא בכלל ניכר קצת צורת הפרי.

והוסיף הגר"נ קופשיץ, שאפילו בירקות שדרכן לאכול מרוסקים כגון מרק אפונה, לא אומרים שנחשב דרכו בריסק וברכתו 'האדמה', אלא יש לצדד שברכתו 'שהכל', כי הצד לברך 'האדמה' הוא רק במרק סמיך שיש לו גדר של אוכל, אבל במרק שאינו סמיך כל כך והוא בגדר משקה, מברך עליו 'שהכל', כמו שמצינו לגבי 'אניגרון' ו'מיא דשיבתא', וכמבואר בתוס' (ברכות דף לח. ד"ה האי) לגבי ברכת השיכר, וצ"ע.

והוסיף הגר"ר מאיר סירוטה, שאם נשאר חתיכת ירק אחת במרק המרוסק, ברכת המרק שהכל ולא האדמה, כיון שאותה חתיכת ירק בודדת טפלה ובטלה לכל המרק המרוסק. ולגבי מרק אפונה ומרק עדשים, יתכן שברכתו האדמה כיון שניכר לכל שהוא מרק אפונה ומרק עדשים, וכמו לגבי פירה של תפוחי אדמה, ותמרים מעוכים שכתב **המשנ"ב** (סימן רב ס"ק מ) שלא נשתנה ברכתו, כי ניכר הפרי וממשן קיים. [ומצד דרכו בכך לא מועיל, כי צריך שיהיה רוב אכילתו על ידי ריסק].

למנהג הספרדים: כתב **בהלכה ברורה** (סימן רה סעיף י) אם יש מעט ירקות מרוסקים ונעשו כמשקה, מברך 'שהכל', כי הירקות בטלים למים, ואין כאן מי שלקות, כי נחלקו הראשונים מה ברכתו, וספק ברכות להקל וברכת המים 'שהכל'.

אם יש הרבה ירקות ונעשה המרק סמיך ברכתו

מים ואינו ראוי לאכילה אלא לשתייה, הקמח בטל במים ומברך עליו 'שהכל'. אבל תבשיל ממיני גרופי"ן (גריסים) עם הרבה מים, וראוי לשרפו שקורין זופ"א (מרק) הדגן אינו בטל למים, והמים אינם בטלים לדגן כי הם עומדים לשתייה, ולכן מברך שתי ברכות. וכשאינו מזונות כגון רעצק"ע גרופי"ן (גריסי כוסמת) עם הרבה מים שאין ראויים לאכילה רק לשתייה, מברך 'שהכל' דהגרופי"ן נתבטלו לגבי המים.

עוד **מבואר בשו"ע** (סימן רב סעיף ד), על אניגרון מברך 'שהכל'. שואל **המג"א** (ס"ק יא) מדוע אינו מברך על אניגרון 'האדמה' כמו על מי שלקות. ותירץ **הגר"א** הובא **במשנ"ב** (בכמה מקומות - סימן רב ס"ק לד, סימן רד ס"ק טז לגבי שיכר שעורים, טלן מה ס"ק י, וחיודשי בתרא שם) שנחשב כמי שלקות שנעשו לשתייה שברכתם 'שהכל'.

והסתפק **בזאת הברכה** (עמוד 404 הערה צו) האם מרק ירקות טחון נקרא שתייה וברכתו 'שהכל', או נקרא מאכל וברכתו 'האדמה', ואולי אם התרוסק מאילוי בבישול נחשב בישול לצורך שתייה, אבל אם ריסק בבלנדר לא נחשב שנעשה לשתייה, ודלמא כיון שדעתו לרסק נחשב כבישול לצורך שתייה.

5. שיטת הפוסקים 'שהכל'

איבד ברכתו: לדעת הגר"ר שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל (וזאת הברכה עמוד 120, ותן ברכה קונטרס התשובות לסימן רה אות ד, פרק כג הערה יט, הערה לה) והגר"ר יוסף שלום אלישיב זצ"ל (וזאת הברכה עמוד 120, אשרי האיש או"ח חלק א פרק לו אות לד), ברכת מרק מרוסק 'שהכל', הן כאשר התרוסק על ידי בלנדר והן כאשר התרוסק בבישול.

ונימק הטעם **בזאת הברכה** (עמוד 120-119-404) מעיין הברכה פרק ח אות כח הערה יא), שלא יתכן שהמרק יהיה 'האדמה' כאשר הפרי עצמו שממנו יונק את כוחו ברכתו 'שהכל', והדין של מי שלקות לברך האדמה הוא רק כאשר הירקות עומדים בברכתם, ועוד שהמרק הטחון הוא דרך שתייה שברכתו 'שהכל', ואפילו באופן שהתרוסק בבלנדר, מכל מקום כיון שדעתו מתחילה לרסקם נחשב כמו דעתו לשותתם. ולמרות שנשארו חתיכות מועטות, כגון שנשאר מספר גרגרי אפונה שלמים, הרי הם בטלים ליתר המרק, וברכתם 'שהכל'.

והוסיפו הגר"י"ש אלישיב זצ"ל והגר"ח"פ שיינברג זצ"ל (וזאת הברכה שם), שאם נשאר ירק אחר שניכר צורתו, כגון תפוח אדמה או בצל מטוגן, מברך עליו 'האדמה', ופוסט את המרק, ונימק הגר"ח"פ שיינברג שברכת 'האדמה' פוטרת את המרק בדיעבד.

המרק עשוי, מברכים 'אדמה'. ולגבי היכר על ידי שרואים את הצבע, השיב 'רק אם הרואה יודע מה זה'.

פסק האדמה: ולדעת הגרש"י **שיטצברג שליט"א** (שערי הברכה פרק יז סעיף מא הערה פז, סעיף מז הערה צה, פרק כג ערך מרק אפונה הערה צו, ובהוראה לרבני צה, לגבי מרק מרוסק, לכאורה הסתרא והראיות מוכיחות שצריך לברך עליו 'האדמה', ומתמת הספקות שיש בענין מקובל לברך עליו 'שהכל', ולכן ראוי לאדם שרוצה לצאת מן הספק, לקחת מין אחר שברכתו 'בורא פרי האדמה' ומין אחר שברכתו 'שהכל', וכיון לפטור בהם את המרק, כי כמעט אין מרק שהוא ודאי 'האדמה' או ודאי 'שהכל'. וכפי ששמע מהג"ר **חיים קניבסקי זצ"ל** 'במרק מרוסק, כיון שיש צדדים לכאן ולכאן, עדיף לברך על ירק אחר ולפטור בו את המרק המסופק'. וכן שמע מהג"ר **ש ואנר זצ"ל** על ריבוי הספקות בדין מי שלקות, שעדיף לפטור על ידי שתי מאכלים אחרים.

7. חתיכת ירק במרק מרוסק

חתיכה אחת שלימה: אם נניח שמרק ירקות מרוסק נהפך לשהכל, יש להסתפק האם רשאי לאכול את המרק על ידי שמברך על מאכל אחר 'האדמה', ומספיק לפטור בברכת האדמה, או דלמא צריך לברך גם ברכת 'שהכל' על מאכל אחר.

רק 'האדמה': לפי דברי **הכף החיים** (סימן רב אות נז), והג"ר **שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל** (מנחת שלמה חלק א סימן צא אות ג, קובץ צהר אהל ברוך עמוד רל), והג"ר **ניסים קרליץ זצ"ל** (חוט שני ברכות עמוד קפח-קפט), עולה, שרשאי לברך 'האדמה' על ירק אחר שלם ויפטור בכך את הרסק, ולא צריך לברך גם 'שהכל'.

וביארנו הגרש"ז א"א והגרנ"ק, שהרי **החיי אדם** (כלל נא סעיף יב) כתב על פי דברי **המגן אברהם** (סימן רו ס"ק א), שאם בירך האדמה על פרי מרוסק יצא, כיון שלא הוציא שקר מפיו, ואינו דומה למשקין היוצאים מהפירות שהם זיעה בעלמא.

ויש להוסיף, שמעיקר הדין טרימא ברכתו האדמה, והרמ"א החמיר לברך שהכל כאשר לא ניכר צורתו, אבל כשיש לו חתיכה לברך עליה את הברכה הראויה, פוטר את הכל.

גם 'שהכל': מאידך לדעת הג"ר **שמואל הלוי ואנר זצ"ל** (שו"ת שבט הלוי חלק י סימן מז) כשיש לפניו רסק וחתיכת פרי, יברך תחילה על הרסק שהכל ואח"כ יברך על הפרי, כי לתחילה ברכת המרוסק שהכל ואם יקדים ויברך על החתיכה יכנס לספק לגבי ברכת המרוסק.

אבל אם הפרי שלם ויש לו דין קדימה, יקדים לברך על הפרי השלם, וכיון שלא לפטור את הפרי המרוסק, ויברך אח"כ שהכל [חשוב לציין, שהשבט הלוי דיבר רק על פרי מרוסק, אבל על מרק מרוסק הובא לעיל שסובר שברכתו 'האדמה'].

האדמה, כי יש כאן צירוף של דין מי שלקות יחד עם הדין של טרימא, שלדעת השו"ע כהבנת הבית יוסף ברמב"ם אפילו התרסק לגמרי ברכתו האדמה, ודלא כדעת רש"י שהובא ברמ"א.

ויש לציין שנקודה זו נכונה רק לשיטת **היביע אומר** (חלק ז סימן כט) שלהלכה נוקטים כדעת השו"ע שאפילו מרוסק לגמרי ואין ניכר הפרי ברכתו האדמה, כי עוד ראשונים נקטו כדעת הרמב"ם, ולא אומרים כאן את הכלל של ספק ברכות להקל נגד פסק השו"ע, כיון שלכל הדעות אם בירך העץ יצא בדיעבד כמבואר במגן אברהם ונפסק בחיי אדם, כיון שסוף סוף בא מפרי עץ.

אבל לדעת **הכף החיים והבן איש חי** (רב פעלים ב כ) **האור לצייון** (חלק ב פרק יד אות ב) גם הספרדים נוהגים בזה כדעת הרמ"א לברך שהכל ולא כדעת השו"ע לברך האדמה, מכח הכלל שנוקטים ספק ברכות להקל נגד פסק השו"ע, ועוד שיש חולקים על הבנת הבית יוסף ברמב"ם ומפרשים את הרמב"ם שלא נתרסק לגמרי, ולכן אם המרק טחון לגמרי ברכתו שהכל, ובדיעבד אם בירך את ברכתו הראויה יצא.

6. שיטת הפוסקים 'האדמה'

מי שלקות: לדעת הג"ר **שמואל הלוי ואנר זצ"ל** (מבית לוי קובץ טו עמוד נה אות יב הערה יח, עיין שערי הברכה פרק יז הערה צה), מרק ירקות טחון, למרות שהתרסק לגמרי בבלנדר, ונעשה נוזל כמשקה, ברכתו 'האדמה' כיון שבבישול כבר נקבע דין הנוזל במרק שברכתו 'האדמה', לא יאבד את ברכתו ברביסק, וציין למה שכתב **המגן אברהם** (סימן רח ס"ק יג) שמאכל עבה דינו כתבשיל ומברך עליו 'האדמה'.

וכן לדעת הג"ר **שריאל רוזנברג שליט"א** (בהוראה לרבני הילכתא), והג"ר **אביגדר נבנצל שליט"א** (אסיפת יצחק כ' כסלו תשס"ח), ברכת מרק ירקות מרוסק 'האדמה'.

ויש להוסיף, שמעיקר הדין נפסק בשו"ע שברכת הטרימא האדמה, והרמ"א החמיר לברך שהכל כאשר לא ניכר צורתו, אבל במרק מרוסק שהמים ביסודם 'האדמה' מדין מי שלקות, למרות שהירק טחון, יתכן שיהיה ברכתו האדמה כעיקר הדין.

סברא מחודשת כתב **מחבר ספר מנחת איש הג"ר אי"ש שפירא שליט"א** (מוסף שבת קודש פרשת בא תשפ"ד מדור דת ודין), הירק המרוסק לבד ברכתו שהכל, מרק הירקות לבד ברכתו האדמה, עירב את הירק המרוסק במרק ברכת התערובת האדמה, כי לא יתכן שתוספת הירק המרוסק תגרע את הברכה שהייתה על המרק לבד, וכעין מה שכתב **בשער הצייון** (סימן רה ס"ק כ).

אם ניכר: לגבי מרק אפונה, לדעת הג"ר **חיים קניבסקי זצ"ל** (שאלת רב חלק ב פרק יח עמוד רפא) אם ניכר ממה

משיב כהלכה

ההגרלה השבוע על 100 שקל מזומן
הזוכה בהגרלת גיליון 424 בסך 100 שקל מזומן
הבה"ח כמר חיים שטינר הי"ו
שיבת 'כנסת מרדכי' בית שמש

שאלה: מה מברכים על מרק ירקות עם מזונות, ומדוע?

פירוט הדינים באופנים הבאים; מרק שמכיל קניידלך, קרוטונים, שקדי מרק, אטריות, גריסים מזונות, האם מברך מזונות או האדמה, כשיש בו קצת וכשיש בו הרבה, התבשל יחד עם המרק, התבשל לחוד ועירב אחרי הבישול?

מקובלת: משנה ברורה (סימן רה ס"ק יא, סימן רח ס"ק כג), **אגרות משה** (אורח חיים חלק א סימן טט, אורח חיים חלק ד סימן מג), **חוט שני** (ברכות עמוד רטו), **מבית לוי** (חלק טו עמוד נד, חלק יח עמוד ק), **וזאת הברכה** (עמוד 117 עמוד 325).

במדור זה מופיעה שאלה בנושא הגיליון הבא. כל מי ששולח תשובה נכונה נכנס להגרלה. ההגרלה על דעת רבני הילכתא ולפי החלטתם הבלעדית. התשובות המובחרות ישולבו במידת האפשר בגיליון הקרוב. **כבדי להשיב ולהכנס להגרלה, מספיק לעיין במראה מקום אחד!** נא לשלוח את התשובות עד יום ראשון הקרוב בערב (תשובה שתגיע אחרי יום ראשון נכנס להגרלה הבאה). בצירוף פרטי המשיב (שם, טלפון, מקום לימוד), באחת מהאפשרויות הבאות:

1. בקו 'הילכתא' טלפון 02-5377085-5377085 שולחה 4
2. בעמודות 'נדרים פלוס' ו'קהילות', קופת 'הילכתא' - 'עומק הפשט'
3. בחדר 'קול הלשון', ישיבת מיר ירושלים, תיבת 'הילכתא'
4. בפקס מספר 1532-6507823
5. במייל 5047867@gmail.com

המדור לרפואת הגאון הגדול רבי ברוך בן צביה
ויסבקר שליט"א ראש ישיבת 'בית מתתיהו'
לרפואה שלימה בתוך שאר חולי ישראל

סיכום הגיליון:

דינים העולים

- פירות מרוסקים:** אם לא התרסק לגמרי וניכר צורתו מברך ברכתו הראויה, אם התרסק לגמרי ולא ניכר צורתו כלל, לכתחילה ברכתו שהכל, ואם בירך את ברכתו הראויה יצא. ואם רוב דרך אכילת הפרי על ידי ריסוק, גם לכתחילה מברך את ברכתו הראויה.
- מרק טחון:** נחלקו הפוסקים בברכת מרק טחון, הרבה פוסקים ברכתו שהכל מכמה טעמים, וגם אם נשאר חתיכה קטנה של ירק בטלה למרק. ויש פוסקים שברכתו האדמה. ויש שכתבו שהוא בגדר ספק ולכן יפטור על ידי מאכלים אחרים.
- מרק סמיך:** יש אומרים במרק אפונה כיון שהוא סמיך ברכתו האדמה. ויש אומרים שאם ניכר לרואה מאיזה מאכל עשוי ברכתו האדמה.
- חתיכת ירק:** לשיטת הרבה פוסקים, רשאי לברך רק האדמה על חתיכת ירק ולאכול את המרק המרוסק גם בלי שהכל. ויש אומרים שצריך לברך גם שהכל.

עדכוני הלכה

סיים כתיבת האותיות

במעמד שמחת 'הכנסת ספר תורה', מכבדים בכתיבת האותיות את התורמים והאורחים; וחשוב לשים לב שסיום כתיבת האותיות יהיה בכתיבה כהלכה. בחורים צעירים שלא נתמלא זקנם, ולא ידוע אם הביאו שתי שערות לא יכתבו אותיות בספר תורה. וכמבואר **בתחי תשובה** (י"ד ט סימן רפא ס"ק ז) שכתובת קטן שלא הביא שתי שערות פסולה. באופן שיש שרטוט מסביב האותיות ורק צריך למלאות את הפנים, כתב **בשו"ת שואל ומשיב** (תליתאה חלק א סימן שצ) שכשר גם בלי המילוי, אבל מצוי לפעמים שהשרטוט סביב האות אינו מושלם, וצריך כתיבה כדיון.

נושא הגיליון הבא:

'ברכת מרק עם מזונות'

טלו חלק בזיכוי הרבים העצום, והשתתפו בהוצאות הגיליון הבא

הגיליון נועד לעזור את לב הלומדים, נא לא לסמוך על הדברים הלכה למעשה בלי לעיין במקורות

ברכת מזל טוב חמה ולבבית לידיד מכון הילכתא הר"ר בנימין רוזנבוים שליט"א לרגל שמחת הולדת בתו בשעטו"מ יתן ד' שיזכה לרוות ממנה ומכל צאצאיו רוב נחת דקדושה אמן
בברכה מקרב לב חברי המערכת

הילכתא

לדעת לחיות כהלכה

גיליון שבועי עומק הפשט
 שיעורים וימי עיון
 בית הוראה טלפוני
 ביורוי הלכה אקטואליים
 קו מידע הלכתי
 חוברות הדרכה

02-535-0-535 מכון הילכתא

מענה אנושי בית הוראה מערכת הגיליון

קו מידע הלכתי

02-5377-085

5047867@gmail.com לקבלת הגיליון במייל:

02-6507823 פקס:

ניתן להאזין לשיעורים, הודעות, עדכונים, רישום להגרלות, ועוד...